

Lcir 2023-03 Leennormenmethodiek CK per 4 september 2023 (v1.2)

De meest recente versie van de leennormenmethodiek is leidend. Eerdere versies van de leennormenmethodiek komen met een nieuwe publicatie te vervallen.

Versiegeschiedenis

Versie	Datum	Titel	Auteur
1.0	13-05-2022	Ledencirculaire 2022-03 Leennormenmethodiek CK per 15 juli 2022	NVB/VFN Werkgroep Leennormen
1.1	24-06-2022	Ledencirculaire 2022-04 Leennormenmethodiek CK per 15 juli 2022 (v1.1)	NVB/VFN Werkgroep Leennormen
1.2	26-06-2023	Ledencirculaire 2023-03 Leennormenmethodiek CK per 4 september 2023 (v1.2)	NVB/VFN Werkgroep Leennormen

1. Algemeen

- De Gedragscode Consumptief Krediet biedt de minimum uitgangspunten voor verantwoorde kredietverlening. Kredietaanbieders blijven zelf verantwoordelijk voor verantwoorde kredietverlening. Kredietaanbieders kunnen altijd een 'strenger' beleid voeren;
- Kredietaanbieders dienen naast de Gedragscode de relevante wet- en regelgeving in acht te nemen;
- Het beoordelen van de persoonlijke en financiële situatie van de klant om de leenruimte van de klant te bepalen kan op verschillende manieren: handmatig, geautomatiseerd of deels handmatig en deels geautomatiseerd. Ongeacht de keuze van de manier van beoordelen van de leenruimte, moeten altijd de onderstaande uitgangspunten in beschouwing worden genomen;
- De door de consument verstrekte gegevens dient te worden geverifieerd vanaf een kredietlimiet van € 1.000.
- In de (nabije) toekomst zullen er meerdere vormen van brondata beschikbaar komen om de leenruimte te beoordelen. Te denken valt aan de mogelijkheden die PSD2, UUV of andere vormen bieden. Indien deze nieuwe vormen van brondata voldoen aan de minimale uitgangspunten, kunnen ze gebruikt worden in de bepaling van de leenruimte;

1.1. Evaluatie en aanpassing

De leennormen worden jaarlijks opnieuw vastgesteld op basis van de (minimum)voorbeeldbegrotingen van het Nibud die in de eerste helft van elk jaar worden gepubliceerd. De nieuwe methodiek van kredietwaardigheidstoetsing zal daarnaast periodiek geëvalueerd worden. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de verschillende elementen in de basisnorm en leennorm. De VFN en NVB zullen de bevindingen uit deze evaluatie delen met de AFM.

De volgende zaken moeten jaarlijks (opnieuw) vastgesteld worden waarbij de NVB, VFN, Nibud en AFM betrokken zijn:

- Basisnorm (minimum begrotingen, bedragen sociale participatie, lokale lasten, bijkomende kosten eigen woningbezit);
- Modaal inkomen
- Minimuminkomen t.b.v. berekening inkomensafhankelijke opslag;
- Surplus voor autokosten;
- De bruto-netto berekeningen aanpassen aan de wijzigingen in het fiscale en het sociale zekerheidsstelsel;
- Forfaitaire pensioenpremie (gewogen gemiddelde van grootste pensioenfondsen en hoogste pensioenpremie);
- Forfaitaire berekening netto hypotheeklasten (hypotheekrente en -aftrek, stelsel inkomstenbelasting)
- Formules voor berekening van de toeslagen;

1.2. Inkomensdefinities

Tabel 1 Inkomensdefinities

Inkomen	Definitie
Netto-inkomen	<p>Het vastgestelde netto-inkomen rekening houdend met de bepalingen uit paragraaf 3.2 zonder bestendigheidscorrectie, eventueel vermeerderd met alimentatie en inkomsten uit verhuur van onroerend goed.</p> <p>Dit hoeft niet per definitie overeen te komen met het netto salaris op de loonstrook of uitkeringsspecificatie.</p>
Toetsinkomen	Netto-inkomen plus de vier toeslagen o.b.v. de gezinssamenstelling en het type inkomen (vakantietoeslag, Kindgebonden budget, zorgtoeslag en kinderbijslag) minus de bestendigheidscorrectie
Gecorrigeerd toetsinkomen	Bij het gecorrigeerd toetsinkomen wordt bij het netto-inkomen een afslagpercentage gehanteerd, maar voor de toeslagen wordt uitgegaan van het Netto-inkomen.
Minimuminkomen	Minimuminkomen is een vast bedrag dat gebruikt wordt voor het bepalen van de inkomensafhankelijke opslag.
Modaal inkomen	Modaal inkomen is een vast bedrag van het netto-inkomen. (Enkel voor de bepaling van het forfaitaire hypotheekrenteaf trekpercentage kan gebruik worden gemaakt van een bruto anderhalf keer modaal inkomensgrens (zie tabel 6)
SV-loon	Het SV-loon is het bruto loon plus vaste onderdelen van het loon, zoals vakantiegeld, eindejaarsuitkering/dertiende maand, ploegentoeslag en bijtelling van een auto van de zaak.

2. Basisnorm en Leennorm

Bij het vaststellen van de surplus bedragen en toeslagen wordt uitgegaan van het 100% *Netto-inkomen* ongeacht of de aanbieder een afslag hanteert.

Voor de berekening van de inkomensafhankelijke opslag (de zgn. 'leennormen formule') heeft een aanbieder de keuze om van het *Gecorrigeerde toetsinkomen* uit te gaan, of van het *Toetsinkomen*.

Bij een afslag op het inkomen kan de volgende formule gehanteerd worden:

$$\text{Netto-inkomen} \times (100\% \text{ van het inkomen} - \text{afslagpercentage}) + \text{toeslagen op basis van } 100\% \text{ van het Netto-inkomen.}$$

De surplus bedragen zijn bedragen voor specifieke kostenposten die bovenop de maximale leennormen berekend moeten worden. Voor het gebruik van het juiste surplus bedrag moet de gezinssamenstelling en het *Netto-inkomen* vastgesteld worden.

2.1. Basisnorm

De basisnorm bestaat uit de volgende componenten:

- De minimaal onvermijdbare uitgaven uit de minimum begrotingen van het Nibud exclusief huur/hypotheek uit de minimum-voorbeeldbegroting;
- De basisbedragen voor sociale participatie;
- Een bedrag voor lokale lasten;
- Bijkomende kosten van eigenwoningbezit;
- Een risico opslag voor Alleenstaanden en Alleenstaanden met kinderen;
- Een leefruimte opslag als extra buffer.

Er wordt een basisnorm Huur en een basisnorm Koop vastgesteld. De basisnormen per huishoudcategorie staan in onderstaande tabel 2.

Tabel 2 Basisnorm voor consumptief krediet per 4 september 2023 (bedragen 2023)

	Alleenstaand	Alleenstaand met kinderen	Paar	Paar met kinderen
Huurders	€ 1.302	€ 2.122	€ 1.888	€ 2.541
Eigenwoningbezitters	€ 1.412	€ 2.233	€ 1.987	€ 2.640

2.2. Leennorm

De leennorm wordt als volgt bepaald:

$$\text{Leennorm} = \text{basisnorm} + \text{opslagpercentage} * (\text{Toetsinkomen} - \text{Minimuminkomen})$$

$$\text{Leennorm} = \text{basisnorm} + \text{opslagpercentage} * (\text{Gecorrigeerd toetsinkomen} - \text{Minimuminkomen})$$

De inkomensafhankelijke opslag is gebaseerd op de voorbeeldbegrotingen voor hogere inkomens waarbij uit wordt gegaan van het *Toetsinkomen* of het *Gecorrigeerd toetsinkomen*. De

inkomensafhankelijke opslag wordt afgetopt op een *Toetsinkomen* van anderhalf keer modaal. Het *Minimuminkomen* bedraagt in 2023 € 1.803 per maand.

In onderstaande tabel zijn de leennorm en inkomensafhankelijke opslag opgenomen.

Tabel 3 Maximale leennorm voor consumptief krediet per 4 september 2023 (bedragen 2023)

	Alleenstaand	Alleenstaand met kinderen	Paar	Paar met kinderen
Opslagpercentage	10,0%	5,0%	10,0%	5,0%
<i>Minimuminkomen</i>	€ 1.803	€ 1.803	€ 1.803	€ 1.803
<u>Leennorm huur</u>				
Maximale leennorm (1,5x modaal)	€ 1.456	€ 2.232	€ 2.042	€ 2.640
<u>Leennorm koop</u> (eigenwoningbezit)				
Maximale leennorm (1,5x modaal)	€ 1.566	€ 2.342	€ 2.141	€ 2.739

Surplus voor de eigen woning

Verder wordt invulling gegeven aan de extra kosten die consumenten hebben bij het bezit van een auto (zie 4.2. Autolasten) en eigen woning door een bijtelling op de leennorm.

Tabel 4 Surplus op leennorm per 4 september 2023 (bedragen 2023)

Surplus eigenwoningbezit	Alleenstaand	Alleenstaand met kinderen	Paar	Paar met kinderen
Tot modaal	€ 79	€ 79	€ 79	€ 79
1x tot 1,5x modaal	€ 92	€ 92	€ 92	€ 92
Vanaf 1,5x modaal	€ 106	€ 106	€ 106	€ 106

Ter referentie voor de bepaling van de surplus bedragen en het tabelbedrag private lease zijn hieronder de feitelijke bedragen voor modale *Netto-inkomens* te vinden.

Tabel 5 *Netto-inkomens* per 4 september 2023 (bedragen 2023)

	Alleenstaand	Alleenstaand met kinderen	Paar	Paar met kinderen
Modaal	€ 2.456	€ 2.456	€ 2.456	€ 2.456
1,5x modaal	€ 3.181	€ 3.181	€ 3.181	€ 3.181

Tabel 6 Grens van 1,5 * modaal exclusief toeslagen (bedragen 2023)

1,5x modaal	Inkomen	
	Bruto	Netto
	€ 4.600	€ 3.181

3. Vaststellen van Inkomen

Het inkomen dat gebruikt wordt voor de berekening van de Maximale Toegestane Maandlast voor Kredietverstrekking, wordt gebaseerd op het *Toetsinkomen*.

3.1. Bronnen van inkomen

Wanneer een aanbieder kan aantonen dat een bron van inkomen bestendig is gedurende de looptijd van het krediet, kan dit meegenomen worden. Hieronder worden enkele (maar niet alle) veelvoorkomende bronnen van inkomen opgesomd:

- Inkomen uit arbeid;
- Inkomen uit AOW, Pensioen;
- Inkomen uit arbeidsongeschiktheidsuitkeringen voor zover bestendig. Hierbij wordt verwezen naar tabel 9 onder 3.5 (IVA & WAO mogen voor 100% worden meegenomen; WGA kan op basis van explain meegenomen worden. Inkomen uit ziektebewaking kan ook op basis van explain meegenomen worden);
- Inkomen uit Nabestaandenpensioen enkel voor partners die dit van pensioenfondsen ontvangen;
- Inkomen uit ANW-uitkering (indien uitkeringsduur gelijk is aan of langer is dan looptijd lening);
- WW Plus, indien uitkeringsduur gelijk is aan of langer is dan looptijd lening;
- Overige overheidsuitkeringen waarbij uitkeringsduur gelijk is aan of langer is dan looptijd lening.
- Inkomen uit bonussen wordt niet meegenomen als inkomen, tenzij via een 'explain' kan worden aangetoond dat er sprake is van een structurele bonus. Een manier om een 'explain' in te vullen is door vast te stellen of er in de afgelopen 12 maanden een bonusbedrag is bijgeschreven. De maand waarin de bijgeschreven bonus het laagste is, is bepalend voor het meenemen van de bonus bij het inkomen. Indien in de afgelopen 12 maanden er een maand bijzit zonder bonus, dan kan er dus geen bonus worden meegenomen. Een andere manier om de bestendigheid van bonussen vast te stellen is om een werkgeversverklaring conform NHG beleid op te vragen van de klant die het bedrag van de bonussen over het afgelopen jaar vaststelt. Aanbieders kunnen bij deze werkwijze maximaal 75% van het bedrag voor prestatiegerichte bonussen van de laatste 12 maanden meenemen. Ter verheldering; conform NHG beleid mogen zowel onregelmatigheidstoelagen, provisies en overwerk worden meegenomen mits deze structureel worden verdiend.
- Bij de berekening van de toekomstige inkomenssituatie moet minimaal het inkomen gecorrigeerd worden, maar het staat kredietaanbieders vrij om ook de toekomstige lasten (en gezins)situatie meenemen om de leencapaciteit te berekenen. Maar de leencapaciteit moet zowel op dit moment als in de toekomst voldoende zijn.
- Inkomen uit levensverzekeringen (bijv. lijfrente).

3.2. Van bruto naar netto inkomen

Bij de vertaling van het bruto inkomen naar netto-inkomen wordt rekening gehouden met de volgende inkomenscomponenten:

- -/- premies zoals WGA, Whk, WGA-hiaat.
- Fiscale bijtelling auto (+ bij bruto, -/- bij netto). Hierbij dient rekening te worden gehouden dat deze bijtelling loon in natura betreft waarover inkomstenbelasting wordt betaald en waar mogelijk een eigen bijdrage voor geldt.
- + 13^e maand.
- + structurele onregelmatigheidstoelage/ploegendienst. Het structurele karakter van deze inkomenscomponent dient via een 'explain' te worden aangetoond.

- -/- pensioenpremie: aanbieders gaan generiek (voor alle klanten) uit van de werkelijke pensioenpremie o.b.v. de inkomensspecificatie. Als de werkelijke pensioenpremie niet aanwezig is, moet de forfaitaire pensioenpremie gebruikt worden om klanten zelf de ruimte te geven om pensioen op te bouwen. De forfaitaire pensioenpremie is 9,6% * (bruto inkomen per jaar – franchise (€ 15.500)) (Nibud berekening). Indien de aanbieder voor alle klanten van een forfaitaire pensioenpremie wil uitgaan, dan zal de hoogst geldende pensioenpremie moeten worden genomen (12,9%).
- Bij het gebruik van de pensioenopbouw percentages op basis van het netto-inkomen is er geen apart franchise bedrag van toepassing.

Tabel 7 Premiepercentages en franchisebedragen

Inkomensbasis	Pensioenopbouw	Geen pensioenopbouw	Onbekend
Bruto inkomen	Werkelijke last	9,6%	12,9%
Netto-inkomen	Werkelijke last	5,9%	8,0%

- Bij zelfstandigen mogen dezelfde toeslagen formules gebruikt worden als bij loondienst. Dat wil zeggen dat er eerst gecorrigeerd moet worden voor vakantiegeld en pensioenpremies alvorens de berekening van de overige toeslagen plaatsvindt. Daarna kan het vakantiegeld weer toegevoegd worden.
- Deze componenten zijn verwerkt in de bruto/netto tool.

3.3. Bruto loon, sociale verzekeringsloon en netto loon

- Voor het bepalen van het netto-inkomen kan zowel het bruto loon als het sociale verzekeringsloon (SV-loon) als startpunt genomen worden.
- Verstrekkers die het SV-loon als startpunt wensen te gebruiken dienen ervoor te zorgen dat het loonbedrag voor de bepaling van het verantwoord kredietmaximum niet hoger is dan het loonbedrag die zou ontstaan wanneer het bruto loon als startpunt wordt genomen. De invulling hiervan moet verder uitgewerkt worden. De verschillende inkomenscomponenten zoals benoemd onder 3.2. moeten in acht worden genomen;
- Het SV-loon kan van de loonstrook worden afgelezen of via het verzekeringsbericht van het UWV;
- In het SV-loon wordt geen rekening gehouden met de eigen bijdrage van een leaseauto en eventuele vergoedingen. Deze zullen apart moeten worden uitgevraagd en in mindering worden gebracht op het netto salaris.
- Verstrekkers kunnen volstaan met het uitvragen van het SV-loon mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:
  - De verstrekker heeft een beleid en rekenmethodiek vastgelegd waardoor gewaarborgd is dat het gebruiken van het SV-loon niet leidt tot een hoger loon dan uit gebruik van de salarisstrook zou volgen.
  - De verstrekker heeft deze methodiek adequaat getoetst door toetsing van salarisstroken met de SV-loon rekenmethodiek. Verstrekker heeft deze toetsingsmethodiek (steekproefgrootte, duur) afgestemd met de toezichthouder. In een later stadium kunnen hier mogelijk branche breed richtlijnen over worden vastgesteld.
  - Verstrekker toetst op regelmatige basis of haar rekenmethodiek nog valide is. Deze wijze van toetsing zal eveneens als hiervoor beschreven worden afgestemd.

Indien aan deze voorwaarden is voldaan kan de verstrekker afzien van het opvragen van salarisstroken.

3.4. Extra inkomen naast netto-inkomen

Dit zijn de toeslagen die worden berekend met een formule:

- Vakantietoeslag
- Zorgtoeslag
- Kindgebonden budget
- Kinderbijslag

Overige componenten:

- Algemene heffingskorting minstverdienende partner mag worden meegerekend indien geboortedatum < 1-1-1962;
- Kinderalimentatie mag worden meegerekend indien duur gelijk is aan of langer loopt dan de looptijd van de lening;
- Partneralimentatie mag worden meegerekend indien duur gelijk is aan of langer loopt dan de looptijd van de lening;
- Inkomen uit verhuur van onroerend goed;

Bepaalde inkomstenbronnen, zoals een 13^e maand en bepaalde toeslagen, kunnen op jaarlijkse basis worden uitgekeerd. Het is daarom van belang om bij afsluiting van het krediet de klant te informeren dat deze zelf verantwoordelijk is voor hoe hij/zij omgaat met reserveringen van jaarlijkse uitkeringen.

De vakantietoeslag formule is generiek voor alle type inkomens en is als volgt:

$$\text{Vakantietoeslag} = (\text{Netto-inkomen} / 0,95) * 0,05.$$

De formule voor vakantiegeld mag alleen toegepast worden over inkomen dat ook daadwerkelijk vakantieopbouw bevat. Het is aan de aanbieder om vast te stellen dat dit ook daadwerkelijk het geval is.

De overige toeslagenformules zijn inkomenstype afhankelijk en zijn in 3 groepen verdeeld. Omdat ze gebaseerd zijn op huishoudniveau is er bij een combinatie van meerdere inkomenstype de stelregel dat de meest prudente formule wordt toegepast. Qua volgorde van meest prudent naar minst prudent betekent dit: Uitkering, AOW en Overig.

Voor uitkeringsgerechtigden gelden de volgende formules voor de toeslagen:

Gezinssamenstelling	Zorgtoeslag	Kinderbijslag	Kindgebonden budget
Alleenstaand	$154 - 0,26 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1487) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 154 \}$	Geen	Geen
Alleenstaand met kinderen	$154 - 0,26 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1487) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 154 \}$	237	$608 - 0,13 * \text{MAX} (0; \text{inkomen} - 1487) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 608 \}$
Paar	$265 - 0,26 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1487) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 265 \}$	Geen	Geen
Paar met kinderen	$265 - 0,26 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1487) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 265 \}$	237	$287 - 0,13 * \text{MAX} (0; \text{inkomen} - 2298) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 287 \}$

Voor AOW + Pensioen gelden de volgende formules voor de toeslagen:

Gezinssamenstelling	Zorgtoeslag	Kinderbijslag	Kindgebonden budget
Alleenstaand	$154 - 0,19 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1830) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 154 \}$	Geen	Geen
Alleenstaand met kinderen	$154 - 0,19 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1830) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 154 \}$	237	$608 - 0,11 * \text{MAX} (0; \text{inkomen} - 1830) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 608 \}$
Paar	$265 - 0,18 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1842) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 265 \}$	Geen	Geen
Paar met kinderen	$265 - 0,18 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1842) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 265 \}$	237	$287 - 0,11 * \text{MAX} (0; \text{inkomen} - 3087) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 287 \}$

Voor alle overige type inkomstenbronnen gelden de volgende formules voor de toeslagen:

Gezinssamenstelling	Zorgtoeslag	Kinderbijslag	Kindgebonden budget
Alleenstaand	$154 - 0,23 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1803) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 154 \}$	Geen	Geen
Alleenstaand met kinderen	$154 - 0,23 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1803) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 154 \}$	237	$608 - 0,14 * \text{MAX} (0; \text{inkomen} - 1803) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 608 \}$
Paar	$265 - 0,25 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1803) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 265 \}$	Geen	Geen
Paar met kinderen	$265 - 0,25 * \text{MAX} (0; \text{Netto-inkomen} - 1803) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 265 \}$	237	$287 - 0,14 * \text{MAX} (0; \text{inkomen} - 2580) \{ \text{minimaal } 0 \} \{ \text{maximaal } 287 \}$

Het is de aanbieder toegestaan om ook de inkomensafhankelijke combinatiekorting toe te passen alleen wordt deze niet bepaald aan de hand van een door de VFN voorgeschreven formule. De inkomensafhankelijke combinatiekorting is van meer factoren afhankelijk dan het bruto inkomen en huishoudtype. Kredietaanbieders moeten vaststellen dat gedurende de looptijd van het krediet wordt voldaan aan alle voorwaarden om de inkomensafhankelijke combinatiekorting mee te mogen nemen bij het inkomen t.b.v. de inkomens- en lastentoetsing.

3.5. Bepaling van de bestendigheid van het inkomen

De bestendigheid van het inkomen wordt vastgesteld aan de hand van een loonstrook of rekeningoverzichten. Is het contract van meer tijdelijke aard dan worden meer eisen gesteld aan de vaststelling van de bestendigheid. Te denken valt aan: opvragen van meer loonstroken, meer rekeningoverzichten en/of aantonen van een arbeidscontract, of aan opvragen van een zgn. intentieverklaring.

Tabel 8 biedt uitgangspunten voor kredietverstrekkers om de bestendigheid van het inkomen van soorten arbeidscontracten te bepalen. Deze tabel kan echter niet iedere individuele klantsituatie ondervangen. Kredietverstrekkers dienen daarom ook te letten op hun eigen verantwoordelijkheid om te bepalen of het krediet past bij de inkomensituatie van een klant.

Tabel 8 Inkomensbestendigheid per type arbeidscontract/inkomensbron

Soort arbeidscontract/ inkomensbron	Omschrijving / aantonen bestendigheid	Budgettering
Onbepaalde tijd Fase C uitzendcontract	Eén loonstrook en bepalen dat er geen einddatum van het contract op staat of vaststellen bijschrijvingen salaris van afgelopen 12 maanden.	100%
Bepaalde tijd Fase B uitzendcontract	Eén loonstrook en vaststellen dat contract nog tenminste 6 maanden loopt. Dit kan worden vastgesteld aan de hand van einddatum contract op loonstrook of vaststellen bijschrijvingen salaris van afgelopen 12 maanden. Loopt het arbeidscontract korter dan 6 maanden, dan kan met een intentieverklaring bestendigheid worden aangetoond. Loopt het arbeidscontract korter dan 6 maanden én kan bestendigheid niet worden aangetoond met een intentieverklaring, dan dient een afslag te worden gehanteerd die recht doet aan de kans op een mogelijke inkomensterugval bij werkloosheid.	100% 100% <100%
Uitzendkrachten fase A Nul-uren contract / Seizoensarbeid	Minimaal 12 maandloonstroken bij fase A uitzendovereenkomst of vaststellen van bijschrijvingen salaris over de afgelopen 12 maanden.	<100%
ZZP/eenmanszaak	Kredietverstrekkers kunnen zelf invulling aan geven aan de wijze waarop zij dit type inkomen op verantwoorde wijze meenemen.	100%
Arbeidsongeschiktheidsuitkering	Via een explain. Inkomen uit het IVA en de WAO mogen wel voor 100% worden meegenomen.	<100% (Met uitzondering van IVA en WAO)

3.6. Verificatie van het inkomen

Het inkomen (vanuit arbeid) wordt aan de hand van een loonstrook vastgesteld of aan de hand van het SV-loon via UWV. Andere inkomstenbronnen kunnen ook op andere wijzen worden vastgesteld. Uitkeringen kunnen worden vastgesteld aan de hand van uitkeringspecificaties. Overheidstoelagen worden vastgesteld via Nibud formules.

In het geval van geautomatiseerde vaststelling van het inkomen en de bestendigheid hiervan, kan een modelmatige benadering van de bijschrijvingen op de betaalrekening gelden. Bij een modelmatige benadering van de bijschrijvingen dient de bewaarplicht die voortkomt uit art. 33 Bgfo in acht te worden genomen waarbij het herleidbaar moet zijn hoe het inkomen is vastgesteld.

4. Vaststellen van Lasten

De volgende lasten componenten maken **geen** onderdeel uit van de voorbeeldbegroting en dienen **apart** te worden vastgesteld en meegenomen te worden bij de bepaling van de totale lasten van een kredietaanvrager. Het gaat hierbij om structurele lasten.

4.1. Woonlasten

Woonlasten worden vastgesteld op basis van de werkelijke kosten, deze mogen forfaitair worden gecorrigeerd voor de hypotheekrenteaf trek.

De netto hypotheeklasten van huiseigenaren kunnen forfaitair worden vastgesteld door een afslag te hanteren op de bruto hypotheeklasten. Vanaf een hypothecaire bruto maandlast van €350 mag de volgende aftrek in mindering worden gebracht:

- 10% van de bruto maandlast bij inkomens tot $1,5 * \text{modaal}$
- 15% van de bruto maandlast bij inkomens vanaf $1,5 * \text{modaal}$

Waarbij deze forfaitair gecorrigeerde woonlast ten minste €350 per maand dient te bedragen. Bij een bruto woonlast tot en met €350 wordt de werkelijke bruto last als woonlast gehanteerd ('bruto = netto'). Een aanbieder mag er ook voor kiezen om uit te gaan van de werkelijke hypotheekrenteaf trek, waarbij de grens van €350 zoals hierboven toegelicht, in acht genomen wordt. De grens van $1,5 * \text{modaal}$ is te vinden in tabel 6.

4.1.1. Inwonende klanten

Bij het vaststellen van woonlasten van inwonende klanten, dient rekening te worden gehouden met de mogelijkheid dat de klant gedurende de looptijd niet langer inwonend zal zijn. De woonlasten voor een inwonende klant worden vastgesteld door 30% van het *Netto-inkomen* als woonlast mee te nemen met een maximum van €750. In die gevallen waar het aannemelijk is dat de inwonende situatie bestendig is gedurende de looptijd van het krediet én de klant een leeftijd van 30 jaar heeft bereikt, dan zijn er twee opties voor vaststelling van de woonlasten waarbij geldt dat de strengste optie wordt meegenomen middels een explain:

- Eventueel opgegeven lasten (zoals kostgeld,); of
- 150% van de norm woonlast van het Nibud.

De norm woonlast in geval van huurders bedraagt € 226.

4.1.2. VVE (Vereniging van Eigenaren)

Deze woonlasten worden voldoende gedekt in de basisnorm voor huiseigenaren.

4.1.3. Huurtoeslag

Huur – huurtoeslag = huurkosten (waarbij dit bedrag niet lager mag zijn dan 0)

4.2. Autolasten

Er wordt invulling gegeven aan de extra kosten die consumenten hebben bij het bezit van een auto door een bijtelling op de leennorm, het zgn. 'surplusbedrag autokosten'. Bij het vaststellen of het surplus bedrag uit tabel 9 voor autokosten moet worden meegenomen, moet worden uitgegaan van de situatie na verstrekking van de lening.

Tabel 9 Surplus autobezit (bedragen 2023)

Surplus autobezit	Alleenstaand	Alleenstaand met kinderen	Paar	Paar met kinderen
Tot modaal	€ 185	€ 131	€ 157	€ 118
1x tot 1,5x modaal	€ 181	€ 131	€ 150	€ 118
Vanaf 1,5x modaal	€ 161	€ 128	€ 136	€ 114

Verstrekkers dienen aan klanten te vragen of zij een auto bezitten. Als klanten aangeven dat zij een auto bezitten waarbij geen sprake is van een private lease auto of privé gebruik van een zakelijke lease auto, dan nemen verstrekkers maximaal één maal het surplusbedrag voor auto mee als kosten wat duidt op de kosten die ontstaan voor het eigen bezit van een auto. Alle private lease en/of privé gebruik zakelijke lease moeten gebudgetteerd worden, m.u.v. een privé auto (die hoeft maar voor één keer gebudgetteerd te worden). Als klanten aangeven dat zij een auto bezitten waarbij sprake is van een private lease en/of privé gebruik van een zakelijke lease auto, dan hoeft de verstrekker geen surplusbedrag voor een privé auto te berekenen. In de volgende situaties is een surplus van toepassing:

Tabel 10 Toepassingsbereik surplus autobezit

ID	Privé lease CKI geregistreerd	Privé lease niet CKI geregistreerd	Privé gebruik zakelijke lease	Privé bezit auto	Surplus toepassen?
1	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja*
2	Nee	Ja	Nee	Nee	Ja*
3	Nee	Nee	Nee	Ja	Ja

*) In de situaties met ID 1 & 2 zou geen surplus toegepast hoeven worden als men uitgaat van de werkelijke lasten bij privé lease niet CKI geregistreerd.

Verstrekkers dienen autokosten die voortkomen uit een private lease en/of privé gebruik van een zakelijke lease overeenkomst mee te nemen ten behoeve van de krediettoets.

In de gedragscode wordt daarnaast op diverse manieren omgegaan met de lasten die samenhangen met het hebben van een auto:

Leaseauto via werkgever	Fiscale bijtelling en eigen bijdrage worden meegenomen bij bepaling van het netto-inkomen
Leaseauto via private lease (Operational Auto lease) met registratie CKI	Uit het BKR wordt het werkelijk maandbedrag (= contractbedrag / aantal maanden looptijd) meegenomen zoals omschreven onder 4.2.1.
Leaseauto via private lease (Operational Auto lease) zonder registratie CKI	Als de klant aangeeft dat hij een private leaseauto bezit en deze is niet geregistreerd bij het BKR dan wordt doorgevraagd naar een private lease overeenkomst, of het surplus voor eigen auto meegenomen. Zie tabel 9.
Privébezit auto	Indien er geen leaseauto via de werkgever of een private leaseauto is, wordt voor de privéauto een surplus bovenop de leennorm genomen. Zie tabel 9.

4.2.1 Private lease / Autolease

In het geval van private autolease moet rekening gehouden worden met autoleasekosten bovenop de leennorm:

Als het een private lease overeenkomst is die niet geregistreerd is in het CKI van BKR, dan worden de werkelijke kosten meegenomen of het surplus autobezit. Als de private lease overeenkomst wel in het CKI staat geregistreerd en de datum van de eerste aflossing voor 1 april 2022 ligt, dan dienen de autoleasekosten omgerekend te worden naar 100 procent: CKI geregistreerd bedrag / 0,65. Is de

private lease overeenkomst geregistreerd in het CKI en de datum van de eerste aflossing is 1 april of later, dan worden de autoleasekosten een op een overgenomen uit het CKI.

De bedragen uit de onderstaande tabel mogen slechts eenmalig in mindering gebracht worden over de totale som van de autoleasekosten die uit het CKI blijken. Bij eventuele autoleasekosten van een niet CKI geregistreerd krediet kan de aanbieder ervoor kiezen om uit te gaan van het surplusbedrag autokosten of uit te gaan van de werkelijke lasten. Wanneer men bij een niet CKI geregistreerd krediet uitgaat van de werkelijke lasten dan wordt dit bedrag opgeteld bij de eventuele aanwezige autoleasekosten uit het CKI en over deze som mag dan vervolgens slechts eenmaal het bedrag uit onderstaande tabel in mindering gebracht worden.

Het tabelbedrag is vastgesteld door de maandlasten van een compacte klasse auto zonder afschrijving te verminderen met het surplusbedrag voor autokosten uit tabel 9.

De netto auto-leasekosten worden als volgt berekend: (maandlasten van de bij het CKI geregistreerde autolease kredieten + Werkelijke maandlast van de **NIET** CKI geregistreerde autolease kredieten) – tabelbedrag. Het resultaat mag niet lager zijn dan 0.

Tabel 11 Tabelbedrag private lease (bedragen 2023)

Tabelbedrag	Alleenstaand	Alleenstaand met kinderen	Paar	Paar met kinderen
Tot modaal	€ 71	€ 125	€ 99	€ 138
1x tot 1,5x modaal	€ 75	€ 125	€ 106	€ 138
Vanaf 1,5x modaal	€ 95	€ 128	€ 120	€ 142

4.3. Kind en alimentatie gebonden lasten

4.3.1. Kinderopvangkosten

Kinderopvangkosten worden niet specifiek gebudgetteerd in de minimum- en voorbeeldbegrotingen van het Nibud. In de nieuwe leennormenmethodiek worden kinderopvangkosten op de volgende wijze gebudgetteerd:

1. Bruto Kinderopvangkosten (o.b.v. bankafschrift) minus kinderopvangsubsidie (ook o.b.v. bankafschrift) resulteert in netto Kinderopvangkosten. Van dat bedrag mag nog een drempelbedrag afgehaald worden, afhankelijk van het huishoudtype Dit mag niet resulteren in een negatief bedrag. Kinderen die naar de (dag)opvang gaan zijn jonger dan kinderen in de voorbeeldbegroting die als basis dient voor de basisnorm (twee kinderen van 8 en 13 jaar). Met dit gegeven moet rekening worden gehouden in de leennormmethodiek. ‘Oudere’ kinderen brengen namelijk hogere kosten met zich mee dan jongere kinderen. Voor de Kinderopvangkosten is er een vergelijking gemaakt tussen de gehanteerde voorbeeldbegroting in de basisnorm en een voorbeeldbegroting die uit gaat van kinderen in de leeftijd van 3 en 5 jaar. Hieruit blijkt dat voor een paar met twee jonge kinderen van 3 en 5 jaar, de minimale kosten € 235 lager uitvallen. Voor een alleenstaande met kinderen vallen de kosten €238 lager uit dan voor een paar met twee oudere kinderen. Deze bedragen kunnen dus ‘ingezet’ worden ter (gedeeltelijke) financiering van opvangkosten.
2. Het saldo bedrag aan netto Kinderopvangkosten, na verrekening van € 235 / € 238, komt als surplus bedrag bovenop de leennorm en telt dus mee in de inkomens- en lastentoetsing.

In formule:

Bruto kinderopvangkosten kinderopvangtoeslag	(-)
235 euro (paar met kinderen) / 238 euro (alleenstaande met kinderen)	(-)
----- Surplus kinderopvangkosten ¹	

De bruto kinderopvangkosten en kinderopvangtoeslagen worden uitgevraagd bij de klant en geverifieerd, zoals via het bankafschrift of via een uitdraai van de kinderopvang.

4.3.2. Kinderalimentatie

Indien er sprake is van kinderalimentatie, dan dient deze als werkelijk last te worden meegenomen in de inkomens- en lastentoetsing.

4.3.3. Partneralimentatie

Indien er sprake is van partneralimentatie dan dient deze als werkelijke last te worden meegenomen. Eventuele fiscale aftrekbaarheid mag op de bruto lasten in mindering worden gebracht waarbij rekening wordt gehouden met een aftrek van in principe maximaal 37,05%.

4.4. Overige Lasten

4.4.2. Duo-lening

Bij het vaststellen van de lasten dient er gekeken te worden of er sprake is van een structurele DUO-lening. Zo ja, dan dienen de werkelijke lasten meegenomen te worden. Structureel betekent dat aannemelijk is dat deze lasten langer dan 6 maanden zullen voortduren. Indien er sprake is van een door de klant opgegeven lening die nog niet wordt betaald, dan dient 0,35% of 0,65% (als de lening onder het oude leenstelsel valt van voor 1 juli 2015), van de hoofdsom als last te worden meegenomen.

Rekenvoorbeeld:

Een studieschuld van 10.000 euro uit 2019. Het maandbedrag is 100 euro.

*Bij maandelijkse aflossing: Er dient € 100 als last gehanteerd te worden.
Als er niet wordt afgelost: €35 (0,35% van 10.000 euro).*

4.4.3. Onderhandse lening

Als blijkt dat sprake is van een structurele onderhandse lening, dan dienen de lasten als werkelijke last te worden meegenomen. Structureel betekent dat aannemelijk is dat deze lasten langer dan 6 maanden zullen voortduren.

4.4.4. Extra lasten (Restvraag)

De NVB en VFN zijn met AFM in gesprek over de invulling van een mogelijke restvraag die aanbieders stellen met als doel om structurele hogere lasten van de klant in kaart te brengen t.b.v. het vaststellen van de kredietwaardigheidstoetsing.

¹ Bij een negatief bedrag vindt er geen correctie plaats op de leennorm.

4.5 Verificatie van de lasten

De lasten die worden uitgevraagd worden geverifieerd vanaf kredietlimieten van € 1.000. Deze verificatie dient te worden gebaseerd op bescheiden en/of informatie die op een voldoende objectieve wijze door de consument kenbaar gemaakte financiële situatie bevestigen.

4.6 BKR geregistreerde leningen

In de onderstaande tabel is een overzicht van de verschillende krediet types zoals geregistreerd bij het BKR. Hierin zijn tevens de krediettypes meegenomen zoals deze in het algemeen reglement CKI per 1 februari 2023 worden vermeldt.

Tabel 12 BKR geregistreerde leningen (per 1 februari 2023)

Afk.	Type krediet	Werkwijze
AK	Aflopend Krediet	Werkelijke lasten voor zowel korte als langere looptijden
RK	Doorlopend Krediet	Minimaal 2%
OA	Operational Autolease	CKI geregistreerde last meenemen (100%)
RO	Overige Financiële Verplichting	Werkelijke last meenemen
HY	Hypotheclair Krediet eigen woning	Geen kostenbepaling deze zijn onderdeel van de woonlasten
RN	Restschuld Hypotheclair Krediet met NHG	Werkelijke last
RH	Restschuld Hypotheclair Krediet zonder NHG	Werkelijke last
HO	Hypotheclair Krediet Overige Onroerend Goed	Werkelijke last
ZK	Zakelijk Krediet	Geen kostenbepaling deze is verrekend bij het bepalen van het inkomen van zakelijke klant *Wanneer de klant niet meer zelfstandig is de werkelijke last meenemen
ZO	Zakelijke overige financiële verplichtingen	Werkelijke last
SK*	Saneringskrediet	Werkelijke lasten voor zowel korte als langere looptijden
SH*	Schuldhelpverlening	Werkelijk last

*Uit de Gedragscode (art. 6 sub b) volgt dat aanbieders geen krediet verstrekken als de consument onderwerp is van een (voorheen) schuldregeling.

5. Slotbepalingen

Hoogte van de maandtermijn

Voor nieuw af te sluiten Doorlopende Kredieten geldt dat de maandlast die wordt gehanteerd om de maximale kredietruimte van de consument te bepalen minimaal op 2% wordt gesteld. De kredietaanbieder kan doorlopende kredieten aanbieden die een maandelijkse termijn kennen die lager ligt dan 2%. Bij het bepalen van het maximaal af te sluiten krediet dient de kredietaanbieder voor doorlopende kredieten echter uit te gaan van een maandelijkse termijn van minimaal 2% van de kredietssom. In de bovengenoemde situaties mag de werkelijke last niet hoger zijn dan de berekende aflossingscapaciteit conform de leennormenmethodiek. Ook voor Doorlopende Kredieten en Roodstanden op betaalrekeningen, die beschikbaar blijven voor de consument na het afsluiten van een nieuw Consumptief Krediet, wordt een maandlast gehanteerd die minimaal 2% van de kredietssom bedraagt. De maximale kredietruimte voor een Doorlopend Krediet wordt bepaald door de aflossingscapaciteit te vermenigvuldigen met factor 50.

Voor nieuw af te sluiten Aflopende Kredieten kan de aanbieder bij het bepalen van de maximaal te verstrekken kredietssom uitgaan van een fictieve maandlast van 2% van de kredietssom. De kredietaanbieder kan ook uitgaan van de werkelijke maandlasten van het nieuw af te sluiten Aflopende Krediet. In beide situaties mag de werkelijke last niet hoger zijn dan de berekende aflossingscapaciteit conform de leennormenmethodiek. Indien een klant weloverwogen een keuze wil maken om een kortere looptijd te kiezen en daarmee een hogere werkelijke last aan te gaan dan de aflossingscapaciteit aangeeft, dan dient de aanbieder hiervoor aanvullende maatregelen te treffen. De aanbieder dient in ieder geval de klant erop te wijzen dat een hogere maandlast wordt aangegaan dan de maandlast die volgt uit de leennormenmethodiek. Daarnaast dienen aanbieders in hun beheerprocessen het voor deze klanten altijd mogelijk te maken om naar een langere looptijd met lagere maandlasten te gaan zoals berekend via de leennormenmethodiek waarbij het bestedingsdoel in acht wordt genomen.

Daar waar de aanbieder de werkelijke maandlasten van een nieuw af te sluiten Aflopend Krediet wenst te hanteren bij het bepalen van het maximaal te verstrekken krediet gelden twee aanvullende bepalingen. De te hanteren maandlast mag niet lager zijn dan 2% van de slottermijn, en de te hanteren maandlast mag niet lager zijn dan de werkelijke last van een vergelijkbaar Aflopend Krediet met een looptijd van 96 maanden.